

Dél-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ

„Nem mondunk le senkiről” Új Magyarország Felzárkóztatási Program („zászlóshajó” program)

Előadó:

Dr. Göndöcs István

www.ecocortex.hu

A program indoklása

- **A területi különbségek növekedése, egyes területek leszakadása**
- **A legelmaradottabb területek elszegényedése, az önerőből történő kitörés esélyének hiánya**
- **A legelmaradottabb 33 kistérségben 1 millió ember (a lakosság 10%-a) él**

A program céljai 1.

- **A foglalkoztathatóság és az életminőség javítása**
 - **A helyben igénybe vehető közszolgáltatások kínálatának bővítése, tartalmi és minőségi fejlesztése**
 - **civil szerveződések közvetítésével (a tényleges folyamatok ennek ellentmondanak)**
-

A program céljai 2.

- **A kistérségek gazdasági teljesítményének növelése**

- a termelékenység növelése

- a foglalkoztatási kapacitások fenntartása vagy növelése

- háztartásokban, a törpe- és kisgazdaságokban folyó termelés bővítése (önfoglalkoztatás)

- a természeti adottságok megőrzése és hasznosítása révén

A program céljai

3.

- **Az infrastruktúra fejlesztése**
 - Az infrastruktúra fenntartási költségének olcsóbbá tétele megújuló energiaforrásokkal
 - Az elérhetőség javítása
 - utak építése,
 - széles sávú Internet révén.
 - Szaktárcák céljai a célokat kiszélesítik (pl. SZCSM: antiszegregáció)
-

Eco-Cortex
Tanácsadó Iroda

A program további jellemzői

- **Magántőke bevonása**
- **A döntéseket a többcélú kistérségi társulások tanácsai hozzák**
- **Tervezés: 2008. január-április (?)**
 - **Szakértők bevonásával (PROMEI KHT)**
 - **Kistérségi szintű tervek készülnek**
 - **Kistérségek maguk döntenek arról, milyen pályázatokon kívánnak indulni**

Elvárt eredmények

- **A foglalkoztatottság nő**
- **csökken a szociális ellátórendszerre gyakorolt nyomás,**
- **nő a gazdaság teljesítőképesége hosszú távon,**
- **15-20 év távlatában is fenntartható fejlesztések jönnek létre.**

Megnevezés	Elkülönített forrás (Mrd)	Egy kistérségre	8 kistérségre
Gazdaság-fejlesztés Operatív Program	23,3-25,5	0,75	5,9
Társadalmi Megújulás Operatív Program	25,2-27,5	0,8	6,5
Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program	7,6-8,3	0,24	2
Környezet és Energia Operatív Program	-	-	-
Államreform OP	0,6-0,7	-	-
Elektronikus Közigazgatás OP	2,3-2,5	0,075	0,6
Új Magyarország Vidékfejlesztési Program	32-35	1	8
Dél-Dunántúli Regionális OP	9,2-10	0,3	2,4
Dél-Alföldi Regionális OP	egyeztetés alatt	-	-
Észak-Alföldi Regionális OP	9,2-10	-	-
Észak-Magyar Regionális OP	14,2-15,5	-	-
Összesen:	123,6-135	3,165	25,4

A 33 legelmaradottabb kistérség kiválasztása (KSH)

- Új OGY-határozat a hazai és a közösségi forrásokból nyújtandó területfejlesztési támogatások általános elveiről:

„7. A területfejlesztési szempontból kedvezményezett, ezen belül a leghátrányosabb helyzetű kistérségek fejlesztésére rendelkezésre álló forrásokat differenciált támogatási szabályok alapján indokolt felhasználni.”

A kiválasztás fokozatos módszere 1.

Komplex mutató képzése:

- gazdasági,
 - infrastrukturális,
 - társadalmi,
 - szociális,
 - foglalkoztatási mutatókból (öt mutatócsoport, ezen belül több mutató)
-

A hátrányos helyzetű kistérségek meghatározása

-
- **Hátrányos helyzetű kistérségek:** komplex mutatója a kistérségek átlaga alatti
 - **Leghátrányosabb helyzetű kistérségek:** a legalacsonyabb komplex mutatójú hátrányos helyzetűek közül azok, amelyekben a lakosság 15%-a él
 - **Felzárkóztatási programba kerülő kistérségek:** a legalacsonyabb komplex mutatójú hátrányos helyzetűek közül azok, amelyekben a lakosság 10%-a él
-

A kistérségek besorolása a komplex mutató alapján

Régió	Kistérség	Hátrányos helyzetű	Leghátrányosabb	Leghátrányosabb, komplex programmal
Közép-Magyarország	17	1	0	0
KözépDunántúl	26	5	0	0
Nyugat-Dunántúl	25	6	0	0
Dél-Dunántúl	25	18	9	8
Észak-Magyarország	28	21	15	12
Észak-Alföld	28	24	15	8
Dél-Alföld	25	19	8	5
ÖSSZESEN	174	94	47	33

A kistérségek lakossága az egyes kategóriákban

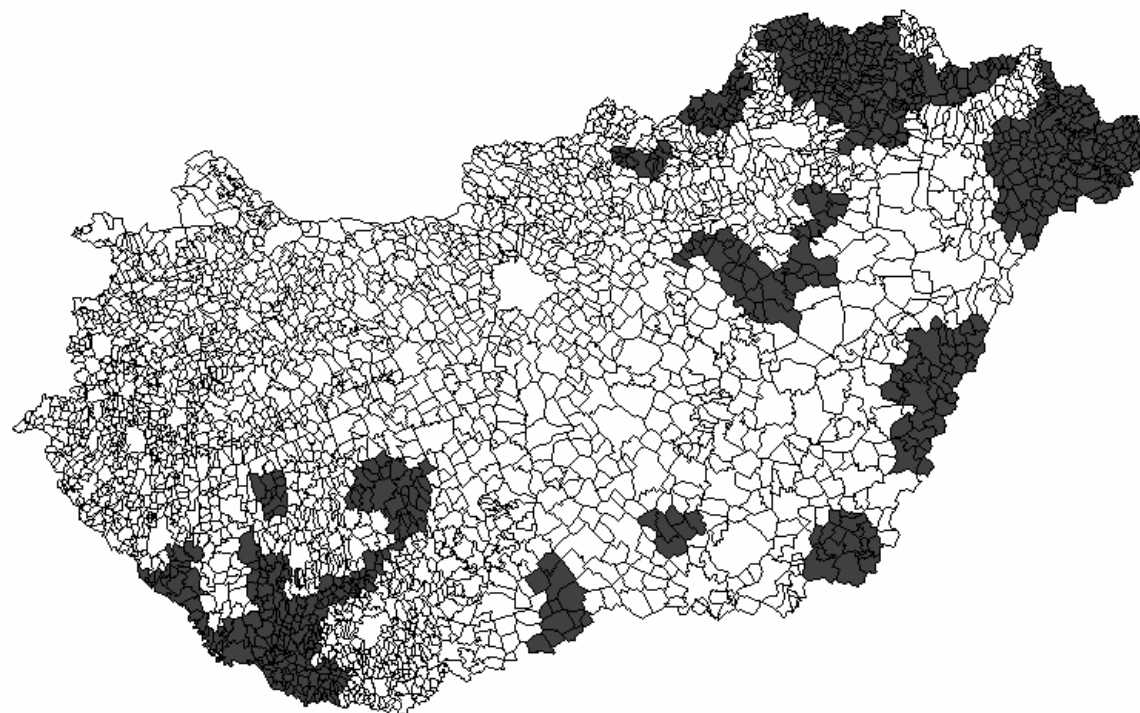
A hátrányos, a leghátrányosabb és a felzárkóztató programmal támogatható kistérségek száma és népessége régiók szerint

Régió	Kistérség	Hátrányos helyzetű	Leghátrányosabb	Leghátrányosabb, komplex programmal
	<i>Lakónépesség</i>			
Közép-Magyarország	287268	12826	0	0
Közép-Dunántúl	1107453	108444	0	0
Nyugat-Dunántúl	999361	81106	0	0
Dél-Dunántúl	967677	543445	186637	172773
Észak-Magyarország	1251441	663323	454817	346229
Észak-Alföld	1525317	1018169	621379	322422
Dél-Alföld	1342231	724933	233150	120929
ÖSSZESEN	10066158	3152246	1495983	962353

Eco-Cortex
Tanácsadó Iroda

Az ország leghátrányosabb kistérségei, komplex programmal

■ 33 kistérség LHH célterület, 10% lakossági lefedettség (716)

A Dél-Dunántúl leghátrányosabb kistérségei, komplex programmal

**A leghátrányosabb kistérségek, komplex programmal
a Dél-dunántúli Régióban:**

Baranya:	Sásd
	Sellye
	Szigetvár
Somogy:	Barcs
	Csurgó
	Lengyeltóti
	Kadarkút
Tolna:	Tamási

A programkészítés és végrehajtás menete

- 1. Megvalósíthatósági tanulmány készítése**
- 2. A program végrehajtás módszertani előkészítése, projektmenedzsment tevékenység biztosítása**
- 3. A programirányítás adminisztratív feltételrendszerének kidolgozása és biztosítása**
- 4. A megvalósítás megszervezése, a program elindítása**
- 5. Projektálás, projekt megvalósítás**

A Dél-dunántúli Régió néhány jellemzője

- 1. GDP termelés: utolsó**
 - 2. Egy főre jutó GDP: utolsó, a lemaradás nő**
 - 3. Ipari termelési érték: utolsó**
 - 4. Építőipar: utolsó**
 - 5. Gazdasági szervezetek építési beruházásai: utolsó**
 - 6. Külföldi működő tőke befektetés: utolsó**
 - 7. Exportteljesítmény: utolsó**
 - 8. Turizmus: 3. hely, romló forgalom**
 - 9. Felsőoktatásba résztvevő hallgatók sz. OK, de kevesen maradnak itt**
-

A Dél-dunántúli Régió kitörési irányai

- 1. Mezőgazdaság (új utakon)**
- 2. Természeti adottságokra és történelmi, épített örökségre alapozott turizmus (szén és urán vagyon versus természet)**
- 3. Kultúra, tudomány – gazdasági hasznosítása szükséges**
- 4. Gépipar- kihasználatlan lehetőség**
- 5. EKF- mint marketing eszköz**
- 6. Pólus program – hosszú táv**

A megvalósítás exponált területei 1.

Gazdasági főágazatok:

- **Mezőgazdaság**
- **Kereskedelmi, termel(tet)ő, értékesítő integrátori, nagykereskedelmi) tevékenység**
- **Turizmus**
- **Szolgáltatások, üzleti és fizikai infrastruktúra**
- **Ipar**
- **Átfedő területek**

A megvalósítás exponált területei 2.

Üzleti szektorok:

- **Nagy- és közepes vállalkozások, mint innováció-hordozó, fejlesztéseket megvalósító és foglalkoztató szervezetek, tudás- és kompetencia-központok, beszállításokat fogadók**

- **Mikro- és kisvállalkozások, különös tekintettel a családi vállalkozásokra**

- **Non-profit szféra**

KAPCSOLATERENDSZER FEJLESZTÉSE

A társadalomfejlesztés területei

- **Humán ágazatok (oktatás, képzés, kultúra-sport, szociális gondoskodás, egészségügyi ellátás) integrált felfogásban**
 - **Közösségfejlesztés**
 - **Hátrányos helyzetűek (esélyegyenlőség)**
 - Roma-integráció
 - Alacsony végzettségűek, kompetenciahiányos személyek
 - Szegénység kezelése
 - Munkanélküliség kezelése
 - Idősek, gondozásra szorulóak stb.
 - **Lakosság-megtartás**
-

A környezetfejlesztés

- **Az épített környezet fejlesztése és hasznosítása**
- **A természeti környezet fejlesztése és hasznosítása**

Eco-Cortex
Tanácsadó Iroda

Megvalósító szervezetek

-
- **Központi Programiroda**
 - **Többcélú Kistérségi Társulás /TKT/
Tanácsa**
 - **TKT Fejlesztési Bizottsága**

Potenciális partnerek, a programvégrehajtásban érdekeltek

• Regionális, megyei szervezetek
• A területen érintett (területfejlesztési és egyéb) önkormányzati társulások, beleértve a szomszédos kistérségeket
• Leader csoportok
• Önkormányzatok (települési, kisebbségi)
• Vállalkozások, üzleti szervezetek
• Non-profit szervezetek
• Civil szervezetek
• Intézmények, állami szervezetek
• Politikai szervezetek
• Befolyásos személyiségek, magánszemélyek
• Egyházak

Vidék jellemzői – Dél-Dunántúl

- **Jelentős aprófalvas területek**
 - **A lakosság az agrártermelésből és az ipari foglalkoztatásból is kiszorult**
 - **Elvándorlás, népességcsökkenés- különösen az értelmiség és a fiatalok**
 - **Alacsony képzettségű rétegek aránynövekedése**
 - **Erőforrások kiáramlása, helyi piac hiánya**
 - **Önellátó, önfenntartó képesség minimalizálódása, életperspektíva hiánya**
 - **A munkához való viszony megváltozása**
-

Prekonceptcionális kitörési irányok

- **Agrárium**
- **Turizmus**
- **Ágazatok átfedő területei**
- **Családi, mikrovállalkozások**
- **Belső piac**
- **Társadalomfejlesztés, humán ágazatok,
közösségfejlesztés, tudatformálás**
- **Hálózatfejlesztés (gazdasági és társadalmi)**
- **Innovációra alapozott termelés**

A változást gátló tényezők

- **A valóságot tükröző helyzetfelmérés, szembenézés a valósággal (lakossági összetétel, munkahelyteremtés lehetőségei, EU-programok hatékonysága, roma-probléma stb.)**
 - **Végrehajtható, valóban elmozdulást jelentő program kellene a drága látszatcselekvés helyett**
 - **Vidéki értelmiség elvándorlása**
 - **A fiatal generációk nem örökölték a régiek agrár-, megélhetési, „túlélési” ismereteit, stratégiáit**
 - **Forráshiány, kompetenciák hiánya, regionalizmus gyengesége (sok agrártámogatás, kevés vidékfejlesztés)**
-

A változást gátló tényezők 2.

- **Gyenge együttműködési kultúra**
 - **Nagycégek kívülálló magatartása**
 - **Kiterjedt „önveszélyes” szabályozás, pl.**
 - **Élelmiszer-feldolgozó üzemek, konyhák**
 - **ÁNTSZ szabályozása**
 - **Jövedéki termékek szabályozása**
 - **Háziipari termékek, kisfeldolgozók**
 - **Adózás (bonyolultság, magas adó)**
 - **Föld hiány – nagy parcella a preferált – 2010-től külföldiek vásárolhatnak – kistermelők kiszorulnak**
-

Hazai feltételek

- Kisebbségi kormányzás elvonja a figyelmet
 - Szűkös költségvetési helyzet
 - Központosított gondolkodás – egy országos közbeszerzés vagy regionális megoldás?
 - Kevés regionális hálózattal rendelkező kompetens szervezet van
 - DDRMK
 - DDRFT, DDRFÜ
 - Nem kellő súllyal felismert kényszer
 - Erős agrárlobby
-

Nemzetközi feltételek

- **Energia árrobbanás**
- **Élelmiszer árrobbanás**
- **EU agrár- vidékpolitikája – változás szele**
–Szükség van-e az agrártermelők támogatására?

Kitörési irányok: Agrárium jellemzők

- **Nagyvállalati struktúra domináns**
- **Monokultúrás termékszerkezet**
- **Állattenyésztés aránya csökkent**
- **Alacsony feldolgozottsági fok (gyakorlatilag nincs)**
- **Agrárcégek eltartóképesége és a vidékért vállalt felelőssége gyenge**
- **Nagy kockázat, nagy termelékenység, iparosodott technológiák**

Kitörési irányok: Agrárium

- **Termékszerkezet szélesítése**
 - **Feldolgozottság növelése – ÁNTSZ előírások!**
 - **Munkaigényes termelés előnyben részesítése**
 - **Termékszerkezet:**
 - Bio- és organikus termelés
 - Réspiaci termékek
 - Zöldség- gyümölcs – kicsiben, nagyban
 - Helyi piaci igények, mikro- kis-, családi vállalkozások -föld, infrastruktúra szükséges!
 - **Cél: versenyképes ár, jó minőség, közel a vevőhöz**
-

Kitörési irányok: Turizmus jellemzők

- **Fejletlen infrastruktúra, színvonalas szálláshelyek hiánya**
- **Elaprózott kínálat**
- **Programok, programcsomagok, élményláncok, komplex termékek hiánya**
- **Program-menedzsment hiánya**
- **Desztinációmenedzsment hiánya**
- **Nehézkes megközelíthetőség**

Kitörési irányok: Turizmus

- **Területi turisztikai programkészítés (általában van)**
 - **Egyedi vonzerők összekapcsolása, turisztikai termékek kialakítása**
 - **Kapcsolódás az erős körzetekhez, vonzerőkhöz (Balaton, Pécs, Harkány, Villány,...)**
 - **Programszervezést, utaztatást végző menedzsment létrehozása**
 - **Vonzerők:**
 - **Bor és gasztronómia**
 - **Épített értékek, falusi környezet (falusi turizmus)**
 - **Természeti környezet értékei, fürdők**
 - **Kulturális, kézműves, népművészeti hagyományok**
 - **Agrárturizmus**
-

Kitörési irányok Belső piac

- **Helyben termelt termékek eladása szállítás nélkül**
 - Zöldség, gyümölcs, hús, tej, feldolgozott termék
 - Szolgáltatás
 - **Turizmus-**
 - kézműves termékek, látványműhelyek
 - Bor, gasztronómia!!!
 - **Helyi energiatermelésre alapozni**
 - **Közgondolkodás, mentalitás változás! Visszahozni a vidéki élet és a vidéki ember tiszteletét**
 - **Pénz „belül” marad, egymásnak fizetni!**
 - **Modell kidolgozása szükséges**
-

Kitörési irányok

**Társadalomfejlesztés, humán
ágazatok, közösségfejlesztés,
tudatformálás**

- **Integrált szemlélet- oktatás, képzés fontossága**
 - **Közösség értékei- egymásra utaltság**
 - **Fiatalok megtartását elősegítő környezeti, szolgáltatási, lakhatási feltételek**
 - **Önfenntartó-képesség tudata, önbizalom visszaszerzése (senki sem tudja kívülről megoldani)**
-